

**Miejsce
na naklejkę**

dysleksja

MOU-P1 1P-091

**PRÓBNY EGZAMIN
MATURALNY
Z JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO**

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 170 minut

**STYCZEŃ
ROK 2009**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 13 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **70 punktów**

*Część I – 21 pkt
Część II – 49 pkt*

Życzymy powodzenia!

**Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

**KOD
ZDAJĄCEGO**

Ча́сть I – rozumienie czytanego tekstu

Прочитай уважно уривок статті Романа Кабачія *Вісла в стенах України*. Дай відповіді на питання.

1. Інтерес до проблеми обміну населенням між Україною та Польщею, що відбувся по Другій світовій війні, зростає в Україні дедалі більше, тією мірою, якою у Польщі цей інтерес поступово згасає. Зрозуміло, що кожна зі сторін цікавила доля «своїх»: Україну – українців Закарпаття, тобто земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини та Підляшшя, а Польщу – так званих «кресов'яків» – поляків із Західної України та Білорусі.
2. У Польщі питання втрати малої батьківщини було невіддільно пов'язане з державницьким інтересом щодо «кресових територій», ролі Львова, Вільнюса в польській історії, тому тут ніколи про це не забували, і тільки тепер, із поступовим формуванням позитивного образу України та Литви поляки починають по-іншому дивитися на проблему депортації з Кресів.
3. Тільки з Західної України депортовано 789 тисяч поляків, зі Східної – 37 тисяч, а всього в СРСР «набирали» понад 1,5 мільйона осіб польської національності (в тому числі й тих, кого депортували до Казахстану й Сибіру в 1939–1940 роках). Вони беруть активну участь у громадському житті Польщі, стабільно випускають періодичні видання: «Панорама кресова», «Там, де Пруту шум...» та інші [...].
4. Українців із Закарпаття було набагато менше: 482 тисячі чоловік. Більшість із них розселили у сімнадцятьох (!) областях України, проте особиста воля до спільного проживання, всупереч усім скрутам подвійного переїзду, спонукала багатьох українців із-за Бугу самостійно перебраться з місць розселення на півдні та сході України ближче до історичної батьківщини, до кордону. Тому в Україні змогли утворитися більш-менш сталі громади холмців на Волині, лемків на Тернопіллі, надсянців на Львівщині й Івано-Франківщині, – проте їхні товариства змогли розпочати дієве громадське життя лише після відновлення української державності.
5. Не торкаючись тут того, як висвітлено повоєнні переселення в науковій літературі (про це говорено вже достатньо), я спробую з'ясувати, як цю тему відображено в публіцистиці, котра більше впливає на формування суспільної думки. У Польщі всі без винятку україномовні газети й часописи активно долучаються до віддзеркалення цих подій та їхніх наслідків, в Україні такі повідомлення публікують загалом регіональні часописи в Західній Україні та кілька київських видань: «Політика і культура», «Україна молода», «Дзеркало тижня». [...]
6. Якщо говорити про сам зміст публіцистичних матеріалів, то їх можна умовно поділити на два великі блоки. До першого зарахуємо передовсім статті про історію акції: причини, перебіг та адаптація переселенців у нових умовах. До другого – статті про сучасне становище українців із Польщі та їхніх нащадків, про культурну спадщину та її розвиток. [...]
7. Одним із перших про подальшу долю депортованих лемків в Україні розповів на шпальтах «Голосу України» Юрій Нестеряк (1991, ч. 14). Його динамічна, насичена цитатами стаття одразу вводить читача у світ людей, котрі втратили батьківщину, котрим десь у донецькому степу згубився старий дзвін із рідних Бескидів, а з ним ціла культура, цілий світ лемківських уявлень... Про співжиття польських українців у колгоспному середовищі Херсонської області, їхнє матеріальне та духовне становище розповів я у матеріалі «Комплексна асиміляція» («Наше слово», 2003, ч. 4).

8. На основі споминів про переселення в Україну написали статтю «Лемківська трагедія» Галина Щерба й Ліліана Яремкевич, звідки можна дізнатися про результати соціологічних опитувань, що їх провело товариство «Меморіал» серед депортованих лемків. Близько 73% опитаних відчуває тугу за рідним краєм («Трибуна», 1991, ч. 10).
9. Низку історико-біографічних портретів переселенців із Лемківщини та Західної Бойківщини подає голова Асоціації бойків України журналістка з Києва Наталка Кляшторна. Її статті «Недоспівана пісня з Тихані» («Наше слово», 2002, ч. 9–10), «Без провини винні» («Політика і культура», 2001, ч. 26), «Залізний хрест» («Україна молода», 14.11.01) ґрунтуються на сучасному фактажі, котрий Наталка збирає під час експедицій Донеччиною, Миколаївщиною, Херсонщиною і «польськими» й «українськими» Лемківськими та Бойківськими Ватрами. [...]
10. Значну частину друкованого в пресі матеріалу складають спогади самих переселенців. Перед ведуть україномовні видання Польщі: «Наше слово», «Вісник Закерзоння» з Перемишля, видання лемків «Загорода» та інші.
11. Публікації часто обрамлені віршами поетів-закерзонців. З-під пера Олександра Рисака з Луцька вже вийшла розвідка про літературу переселенців-холмщаків («Над Бугом і Нарвою», 1999, ч. 1), де він коротко характеризує творчість Федора Малицького, Володимира Лучука, Йосипа Струцюка, Петра Маха й інших вихідців з Холмщини. Мала батьківщина для них – вияв «своєї» України, своєї матері:

Не воруши болючу таїну,
Хай спить спокійно сивобровий пращур,
Та не оплач їх, не оплач за Холмщину,
Вони тебе навіки не оплачуть.

(Іван Чернецький)

12. Переселенська література потребує свого дослідника, наразі вона виступає лише тлом до публікацій на тему переселення з земель Закерзоння. Мовні особливості та історичний підтекст надають їй неповторного колориту й шарму.
13. Незважаючи на незворотній хід історії та неможливість повернутися на малу батьківщину, автори публікацій про переселення українців із території Польщі в Україну в 1944–1946 та 1951 роках мають чітку мету – сприяти встановленню історичної правди, пошануванню культурної спадщини українців Закерзоння та визнати їх потерпілими від тоталітаризму.

www.krytyka.kiev.ua/comments/Kabachij.

ЗАВДАННЯ

Завдання 1 (1 пункт)

Зваживши на проблему обміну населенням між Україною та Польщею, напиши: хто це “свої” для української сторони і для польської (1 абзац).

.....
.....

Завдання 2 (2 пункти)

На основі 2 абзацу поясни ставлення Польщі до питання малої батьківщини.

.....

.....

.....

Завдання 3 (1 пункт)

Наведи антоніми до слів:

активний –

брати –

Завдання 4 (2 пункти)

Вкажи головну тезу 4 абзацу та її аргумент.

.....

.....

.....

Завдання 5 (2 пункти)

Поясни роль вигуку у першому реченні 4 абзаца.

.....

.....

Завдання 6 (2 пункти)

Яка мета роздумів автора (5 абзац). Наведи відповідну цитату.

.....

.....

.....

Завдання 7 (1 пункт)

Який умовний поділ пропонує Роман Кабачій беручи до уваги публіцистичні матеріали про переселення (6 абзац).

1)

2)

Завдання 8 (2 пункти)

На основі 7 та 8 абзаців вкажи 2 наслідки переселення людей.

.....

.....

Завдання 9 (2 пункт)

З наведених слів випиши форми характерні для публіцистичного стилю:

батьківщина, опитування, фактаж, вияв, формування, віддзеркалення

.....
.....

Завдання 10 (2 пункт)

Яке ставлення переселенців до своєї малої батьківщини (11 абзац)? Обґрунтуй свою відповідь.

.....
.....
.....

Завдання 11 (2 пункти)

Навіщо автор статті наводить слова Івана Чернецького (11 абзац)?

.....
.....

Завдання 12 (2 пункти)

Якій проблемі присвячена прочитана тобою стаття?

.....
.....

Część II – pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.

Arkusz zawiera dwa tematy sprawdzające umiejętność pisania własnego tekstu związanego z tekstem literackim dołączonym do tematu. Wybierz jeden z tematów i napisz wypracowanie. Wybrany temat podkreśl.

Тема 1: Напиши інтерпретацію вірша Павла Тичини *Скорбна мати*. Зверни увагу на рік написання твору.

Скорбна мати

Пам'яті моєї матері
I

Проходила по полю
Обніжками, межами.
Біль серце опромінив

Блискучими ножами!

Поглянь – скрізь тихо.
Чийсь труп в житах чорніє...
Спросоння колосочки:
Ой радуйся, Маріє!

Спросоння колосочки:

Побудь, побудь із нами!
Спинилась Божа Мати,
Заплакала сльозами.

Не місяць, і не зорі,
І дніти мов не дніло.
Як страшно!... людське серце
До болю обідніло.

II

Проходила по полю –
Зелене зеленіє...
Назустріч Учні Сина:
Возрадуйся, Маріє!

Возрадуйся, Маріє:
Шукаємо Ісуса.
Скажи, як нам простіше
Пройти до Еммауса?
Звела Марія руки,
Безкровні, як лілеї:
Не до Юдеї шлях вам,
Вертайте й з Галілеї.

Ідіте на Україну,
Заходьте в кожну хату –
Ачей вам там покажуть
Хоч тінь його розп'яту.

III

Проходила по полю.
В могилах поле мріє –
Назустріч вітер віє –
Христос воскрес, Маріє!

Христос воскрес? – не чула,
Не відаю, не знаю.
Не будь ніколи раю
У цім кривавім краю.

Христос воскрес, Маріє!
Ми – квіти звіробою.
Із крові тут юрбою
Зросли на полі бою.

Мовчать далекі села.
В могилах поле мріє.
А квітка лебедіє:
О зглянься хоч ти, Маріє!

IV

Проходила по полю...
- І цій країні вмерти? –
Де він родився вдруге, -
Яку любив до смерти?

Поглянула – скрізь тихо.
Бує дике жито.
- За що Тебе розп'ято?
За що Тебе убито?

Не витримала суму,
Не витримала муки, -
Упала на обніжок,
Хрестом розп'явши руки!...

Над нею колосочки
„Ой радуйся!“ – шептали.
А янголи на небі –
Не чули і не знали.

Тема 2: Батьки. На основі інтерпретацій фрагментів творів: Миколи Гоголя *Тарас Бульба* та Василя Стефаника *Сини* порівняй образи головних героїв.

Сини

Старий Максим волочив яру пшеницю кіньми добрими, молодими. [...] Він галасував, лютився, а люди з сусідніх нив говорили до себе:

– Старий пес, все лютий, але молоді коні ще міцно тримає; богатир, із замолоду добре годований, та втратив обох синів і відтогди все кричить і на полі, і в селі.

Максим спер коні. [...]

– Гей, коні, ідім, ідім... [...]

Обома руками взяв він свою сиву голову та й схилився до землі.

– Стид тобі, сивий волосе, стидайси, що приповідаєш та приспівуєш, як плаксива баба, бо нічо вже тобі на цім світі не поможе...

– Ех, сини мої, сини мої, де ваші голови покладені?! Не землю всю, але душу бим продав, аби-м кровавими ногами зайшов до вашого гробу. Господи, брешуть золоті книги по церквах, що ти мав сина, брешуть що-с мав! Ти свого воскресив, кажуть. А я тобі не кажу: воскреси їх, я тобі кажу: покажи гроби, най я ляжу коло них. Ти видиш цілий світ, але над моїми гробами ти отемнів...

– Най тобі оця синя баня так потріскає, як моє серце... [...]

І дід здоймив обі руки вгору й кликав ними до цілого світа:

– Ходи, невісточко, ходи до тата, нам попа не треба! ... [...]

І рвав з голови сиве волосся та кидав на землю.

– Сиве волосе, пали землю, я не годен вже тебе двигати.

До решти обезсилений, приляг до землі і лежав довго мовчки, а потім лагідно розказував:

– Послідний раз прийшов Андрій: він був у мене вчений. "Тату, - каже, - тепер ідемо воювати за Україну". - "За яку Україну?" А він підоймив шаблев груди землі та й каже: "Оце Україна, а тут, - і справив шаблев у груди, - отут її кров; землю нашу ідем від ворога відбирати. Дайте мені, - каже, - білу сорочку, дайте чистої води, аби-м обмивси, та й бувайте здорові". Як та єго шабля блиснула та й мене засліпила. "Сину, - кажу, - та є ще в мене менший від тебе, Іван, бери і єго на це діло; він дужий, най вас обох закопаю у цу нашу землю, аби воріг з цего коріння її не віторгав у свій бік". - "Добре, - каже, - тату, підемо оба". Та як це стара вчула, та я зараз видів, що смерть обвиласи коло неї білим рантухом. Я подавси до порога, бо-м чув, що її очі віпали і покотилиси, як мертве каміне по землі. Так мені здалося, але світло на її чолі вже погасло... [...]

* * *

Пізнім вечором, як Максим пообходив корови та коні та подоїв вівці, увійшов до хати. [...]

Потім прикляк до землі і молився:

– А ти, мати боже, будь мойов газдинев, ти з своїм сином посередині, а коло тебе Андрій та Іван по боках... Ти дала сина одного, а я двох.

Тарас Бульба

– А повернись-но, синку! Цур тобі, який ти чудний! Що це за попівські підрясники на вас? І отак би то всі в академії й ходять?

Такими словами зустрів старий Бульба двох синів своїх, що вчилися в київській бурсі й оце приїхали додому.

Сини його щойно позлазили з коней. То були два здоровенні парубки, які дивилися ще з-під лоба, як усі семінаристи, що лишень покінчали науки. Здорові, рум'яні їхні лица укривав ніжний пух, що не знав іще бритви. Вони дуже завстидалися з такого батькового привітання і стояли нерухомо, потупивши очі в землю.

– Стійте, стійте! Дайте мені на вас гаразд роздивиться, — провадив він, обертаючи їх.

– Ото які довгі свитки на вас! Ох же й свитки! Таких свиток ще й на світі не бувало. А ну ж, нехай котрийсь побіжить, а я подивлюся, чи не беркицьне він на землю, у полах заплутавшись...

– Перестаньте глузувати, батьку! — промовив нарешті старший із них.

– Ти диви, який пишний! А чого ж би то й не посміяться?

– А того! Бо хоч ви й батько мені, а сміятись будете — їй-богу, одлупцюю!

– Ох ти ж сякий-такий сину! Як то — батька?! — промовив Тарас Бульба і вражено відступив на кілька кроків назад.

– Та хоч би й батька, не подивлюсь. Образи не подарую нікому.

– А як же ти будеш зо мною битися? Навкулачки чи що?

– Та вже як доведеться.

– Ну, то давай навкулачки! — промовив рішуче Бульба, засукуючи рукави. — Подивлюся я, що ти за мастак у кулаці!

І батько з сином, замість привітання після довгої розлуки, почали гамселити один одного і в боки, і в попереk, і в груди — то відступаючи та оглядаючись, то наслідуючи знов. [...]

– Та він добре б'ється! — промовив Бульба, зупинившись. — Їй-богу, добре! — додав він, обсмикуючись: — Так, що краще б з ним і не заводитись. Добрий буде козак!.. Ну, а тепер здоров, синку, почоломкаємося!.. — І батько з сином почали цілуватися.

– Добре, синку! Отак же й лупцюй кожного, як мене молотив: нікому не даруй!.. А проте, що не кажи, а вбрання на тобі таки кумедне: і що воно за мотузка висить?.. А ти, бельбасе, чого стоїш, руки попускавши? — звернувся він до меншого. — Чом же ти, вражий сину, не пробуєш своїх кулаків на мені? [...]

– Е-е, та ти, як я бачу, материн мазунчик! — промовив Бульба. — Не слухай, синку, матері: вона — баба, вона нічого не тямить? Які вам пестоці? Ваші пестоці — чисте поле та кінь добрий — ото ваші пестоці! А цю шаблю бачите? — Оце ваша мати! А все решта — сміття! — оте, чим напихають ваші голови: і академія, і всі ті книжки — граматки, філософія — все те, кажу, казна-що — чхать на те все! — Тут Бульба приточив таке слівце, що навіть не годиться до друку. — А найкраще, як я вас того ж таки тижня та одвезу на Запорожжя — от де наука, так наука! Там ваша школа; тільки там розуму й набереться.

A series of horizontal dotted lines for writing.

BRUDNOPIS